

Το αντιπολεμικό μανιφέστο του Τσίμερβαλντ – η πρώτη διεθνιστική αντιπολεμική φωνή

Όταν τα μαζικά σοσιαλιστικά κόμματα της Β' Διεθνούς μετέτρεψαν το «Προλετάριοι όλων των χωρών ενωθείτε» σε «προλετάριοι όλων των χωρών αλληλοσφαχτείτε, για την υπεράσπιση της πατρίδας», μια χούφτα επαναστάτες διεθνιστές έσωσαν την τιμή της Αριστεράς.

Μερικές δεκάδες σοσιαλιστές πριν από 107 χρόνια, στις 5 – 8 Σεπτέμβρη 1915, ένα χρόνο μετά την έναρξη του Πρώτου Παγκόσμιου Πολέμου, οργάνωσαν στο Τσίμερβαλντ της Ελβετίας, μια αντιπολεμική συνδιάσκεψη που έμεινε στην ιστορία.

Στη συνδιάσκεψη πήραν μέρος 38 αντιπρόσωποι από 11 ευρωπαϊκές χώρες. Τα μαζικά κόμματα της Β' Διεθνούς (το γερμανικό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα και το Γαλλικό Σοσιαλιστικό Κόμμα δεν είχαν επίσημη παρουσία στη συνδιάσκεψη. Δέκα αντιπρόσωποι εκπροσωπούσαν τρεις διαφορετικές τάσεις της αντιπολίτευσης της γερμανικής σοσιαλδημοκρατίας, ενώ από τη Γαλλία πήραν μέρος κάποιοι αντιπολιτευόμενοι συνδικαλιστές και είχαν παρουσία αντιπρόσωποι από τη Βαλκανική Σοσιαλιστική Ομοσπονδία. Παρόντες ήταν ο Λένιν, ο Τρότσκι, ο Ζηνόβιεφ και ο Ράντεκ.

Ήταν η πρώτη διεθνιστική αντιπολεμική φωνή, τη στιγμή που ο διεθνής σοσιαλισμός της Β' Διεθνούς, βούλιαζε στον σοσιαλπατριωτισμό συντασσόμενοι με τις εθνικές τους κυβερνήσεις συμφωνώντας με τις χρηματοδοτήσεις του πολέμου. Μετέτρεψαν το σύνθημα «προλετάριοι όλων των χωρών ενωθείτε» σε «προλετάριοι όλων των χωρών αλληλοσφαχτείτε» για την «υπεράσπιση της (καπιταλιστικής) πατρίδας». Μόνο μια χούφτα επαναστάτες διεθνιστές έσωσαν την τιμή του διεθνούς σοσιαλισμού.

Οι συμμετέχοντες στη συνδιάσκεψη δεν είχαν πολιτική ομοιογένεια. Ο Λένιν άσκησε κριτική αλλά υπέγραψε τη διακήρυξη. Παρά τους περιορισμούς της, η συνάντηση του Τσίμερβαλντ υπήρξε βασικός κρίκος στην πάλη κατά του Πρώτου Ιμπεριαλιστικού πολέμου και στην ίδρυση της Τρίτης Διεθνούς.

Έναν αιώνα αργότερα, και καθώς άλλος ένας ιμπεριαλιστικός

πόλεμος έχει ξεσπάσει στην Ευρώπη, στο έδαφος της Ουκρανίας, η ιστορία φαίνεται να επαναλαμβάνεται, με ένα τρόπο. Υπό τις παρούσες συνθήκες, η Αριστερά σε όλο τον πλανήτη επιβάλλεται να πάρει θέση, να επανέλθει στις διεθνιστικές παραδόσεις της καταγγελίας του Πρώτου ιμπεριαλιστικού πολέμου και να κινητοποιήσει όσο το δυνατό περισσότερες δυνάμεις σ' αυτή την κατεύθυνση. Με τα κανόνια του (ιμπεριαλιστικού) πολέμου να έχουν απασφαλίσει, είναι ζωτικό ζήτημα.

Εργάτες της Ευρώπης!

Ο πόλεμος έχει διαρκέσει για περισσότερο από ένα χρόνο. Εκατομμύρια πτώματα κείτονται στα πεδία μάχης, εκατομμύρια άνθρωποι έχουν μείνει ανάπηροι. Η Ευρώπη έχει γίνει ένα γιγάντιο ανθρώπινο σφαγείο. Όλη η επιστήμη, το έργο πολλών γενιών, αφιερώνεται στην καταστροφή. Η πιο φρικιαστική βαρβαρότητα γιορτάζει το θρίαμβο της σε οτιδήποτε παλιότερα ήταν η τιμή της ανθρωπότητας.

Οποιαδήποτε και αν είναι η αλήθεια για την άμεση ευθύνη για το ξέσπασμα του πολέμου, ένα είναι βέβαιο: ο πόλεμος που έχει προκαλέσει αυτό το χάος είναι το αποτέλεσμα του Ιμπεριαλισμού, των προσπαθειών των καπιταλιστικών τάξεων κάθε έθνους να ικανοποιήσουν την λαιμαργία τους για κέρδος με την εκμετάλλευση της ανθρώπινης εργασίας και των θησαυρών της φύσης.

Αυτά τα έθνη που είναι οικονομικά καθυστερημένα ή πολιτικά αδύνατα απειλούνται με υποδούλωση από τις μεγάλες Δυνάμεις, που προσπαθούν δια πυρός και σιδήρου να αλλάξουν το χάρτη του κόσμου σύμφωνα με τα εκμεταλλευτικά συμφέροντα τους. Ολόκληροι λαοί και χώρες, όπως το Βέλγιο, η Πολωνία, τα Βαλκανικά κράτη και η Αρμενία, είτε ως μονάδες είτε ως τμήματα, απειλούνται από τις προσαρτήσεις ως λάφυρα στο παζάρεμα για αποζημιώσεις.

Καθώς συνεχίζεται ο πόλεμος οι πραγματικές καθοδηγητικές δυνάμεις γίνονται εμφανείς στην ολότητα τους. Κομμάτι κομμάτι το κάλυμμα που είχε κρύψει τη σημασία αυτής της παγκόσμιας καταστροφής από την κατανόηση των λαών πέφτει. Σε κάθε χώρα οι

Καπιταλιστές που εκμεταλλεύονται το χρυσό των πολεμικών κερδών από το αίμα των λαών διακηρύσσουν ότι ο πόλεμος γίνεται για την εθνική άμυνα, τη δημοκρατία και την απελευθέρωση των καταπιεσμένων εθνικοτήτων. **ΨΕΥΔΟΝΤΑΙ.**

Στην πραγματικότητα, θάβουν στα πεδία καταστροφής τις ελευθερίες των λαών τους, μαζί με την ανεξαρτησία άλλων εθνών. Νέα δεσμά, νέες αλυσίδες, νέα βάρη εμφανίζονται και οι εργάτες όλων των χωρών, των νικηφόρων καθώς και των ηττημένων θα πρέπει να τα υποφέρουν. Η ανύψωση του πολιτισμού σε ένα υψηλότερο επίπεδο ήταν ο σκοπός που ανακοινώθηκε στην αρχή του πολέμου: αθλιότητα και ένδεια, ανεργία και έλλειψη, υποσιτισμός και αρρώστιες είναι τα πραγματικά αποτελέσματα. Για ολόκληρες δεκαετίες το κόστος του πολέμου θα καταβροχθίζει τη δύναμη των λαών, διακινδυνεύει το έργο της κοινωνικής μεταρρύθμισης και θα εμποδίζει κάθε βήμα στο δρόμο της πρόοδου.

Πνευματική και ηθική εγκατάλειψη, οικονομική καταστροφή, πολιτική αντίδραση: αυτές είναι οι ευλογίες αυτής της τρομακτικής πάλης μεταξύ των εθνών.

Με αυτό τον τρόπο ο πόλεμος αποκαλύπτει την αμεταμφίεστη μορφή του σύγχρονου Καπιταλισμού, που έχει γίνει ασυμβίβαστη, όχι μόνο με τα συμφέροντα των εργαζόμενων μαζών, όχι μόνο με τις συνθήκες ιστορικής ανάπτυξης αλλά ακόμα και με τους πρώτους όρους της ανθρώπινης κοινοτικής ύπαρξης.

Οι κυρίαρχες δυνάμεις της Καπιταλιστικής κοινωνίας, στα χέρια των οποίων βρίσκεται η τύχη των εθνών, οι μοναρχικές και οι δημοκρατικές κυβερνήσεις, η μυστική διπλωματία, οι μεγάλες οργανώσεις των εργοδοτών, τα μικροαστικά κόμματα, ο Καπιταλιστικός Τύπος, η Εκκλησία: όλες αυτές οι δυνάμεις πρέπει να φέρουν όλο το βάρος της ευθύνης για αυτό τον πόλεμο, που έχει δημιουργηθεί από την κοινωνική τάξη που τους τρέφει και τους προστατεύει και που διεξάγεται για το καλό των συμφερόντων τους.

Εργάτες!

Εκμεταλλεούμενοι, στερημένοι των δικαιωμάτων σας, περιφρονημένοι –αναγνωριστήκατε ως αδέρφια και σύντροφοι στο ξέσπασμα του πολέμου, πριν σας προσκαλέσουν να βαδίσετε προς το σφαγείο, προς το θάνατο. Τώρα, που ο μιλιταρισμός σάς έχει σακατέψει, ξεσχίσει, εξαθλιώσει και καταστρέψει, οι κυρίαρχοι απαιτούν από εσάς την εγκατάλειψη των συμφερόντων σας, των σκοπών σας, των ιδανικών σας –με μια λέξη, δουλική υποταγή στην «εθνική ανακωχή». Σας εμποδίζουν να εκφράσετε τις απόψεις σας, τα αισθήματα σας, τον πόνο σας. Δεν σας επιτρέπεται να διατυπώνετε τα αιτήματα σας και να παλεύετε για αυτά. Ο τύπος είναι φιμωμένος, πολιτικά δικαιώματα και ελευθερίες τσαλαπατώνται – με αυτό τον τρόπο η στρατιωτική δικτατορία διοικεί με σιδερένια πυγμή.

Δεν μπορούμε, δεν τολμούμε, να παραμείνουμε πια αδρανείς εν όψει μιας κατάστασης πραγμάτων που απειλεί ολόκληρο το μέλλον της Ευρώπης και της ανθρωπότητας. Για πολλές δεκαετίες η Σοσιαλιστική εργατική τάξη διεξήγαγε πάλη κατά του μιλιταρισμού. Με αυξανόμενο φόβο οι εκπρόσωποι της στις εθνικές και διεθνείς συνδιασκέψεις έχουν αφοσιωθεί στον κίνδυνο του πολέμου, τη συνέπεια ενός Ιμπεριαλισμού που γινόταν ολοένα και πιο απειλητικός. Στη Στουτγκάρδη, Κοπεγχάγη και Βασιλεία τα Διεθνή Σοσιαλιστικά Συνέδρια υπέδειξαν το δρόμο που θα έπρεπε να ακολουθήσουν οι εργάτες.

Τα Σοσιαλιστικά Κόμματα και οι εργατικές οργανώσεις που εν μέρει έχουν καθορίσει αυτό το δρόμο έχουν από την αρχή του πολέμου παραβλέψει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτόν. Οι εκπρόσωποί τους ζητούν από τους εργάτες να σταματήσουν την ταξική πάλη, το μόνο δυνατό και αποτελεσματικό μέσο για την εργατική απελευθέρωση. Έχουν ψηφίσει υπέρ των πιστώσεων για τη διεξαγωγή του πολέμου.

Έχουν θέσει τους εαυτούς τους στη διάθεση των Κυβερνήσεων τους για να προσφέρουν διάφορες υπηρεσίες. Έχουν προσπαθήσει μέσω του τύπου τους και των απεσταλμένων τους να κερδίσουν τους

ουδέτερους στις κυβερνητικές πολιτικές των αντίστοιχων χωρών τους. Έχουν δώσει στην Κυβέρνηση τους Σοσιαλιστές Υπουργούς ως ομήρους για την επιτήρηση της εθνικής ανακωχής και έτσι έχουν πάρει πάνω τους την ευθύνη για αυτό τον πόλεμο, τους σκοπούς του, τις μεθόδους του. Και όπως τα Σοσιαλιστικά Κόμματα απέτυχαν χωριστά, το ίδιο έγινε και με τους πιο υπεύθυνους εκπροσώπους των Σοσιαλιστών όλων των χωρών: το Διεθνές Σοσιαλιστικό Γραφείο.

Αυτά τα γεγονότα συνιστούν έναν από τους λόγους γιατί το διεθνές εργατικό κίνημα, ακόμα και εκεί όπου τμήματά του δεν έπεσαν θύματα του εθνικού πανικού της πρώτης περιόδου του πολέμου ή όπου ανυψώθηκαν πάνω από αυτό έχει αποτύχει, ακόμα και τώρα, το δεύτερο χρόνο της σφαγής των εθνών, να αρχίσει ταυτόχρονα σε όλες τις χώρες μια δραστήρια πάλη για ειρήνη.

Σε αυτή την αφόρητη κατάσταση έχουμε συναντηθεί, εμείς οι εκπροσώποι των Σοσιαλιστικών Κομμάτων, των Συνδικάτων ή των μειονοτήτων αυτών, εμείς οι Γερμανοί, Γάλλοι, Ιταλοί, Ρώσοι, Πολωνοί, Λεττονοί, Ρουμάνοι, Βούλγαροι, Σουηδοί, Νορβηγοί, Ολλανδοί και Ελβετοί, εμείς που στεκόμαστε στο έδαφος, όχι της εθνικής αλληλεγγύης με την εκμεταλλευτική τάξη αλλά της διεθνούς αλληλεγγύης των εργατών και της εργατικής πάλης. Έχουμε συναντηθεί για να ανανεώσουμε τους σπασμένους δεσμούς των διεθνών σχέσεων και να καλέσουμε την εργατική τάξη να αναδιοργανωθεί και να ξεκινήσει την πάλη για την ειρήνη.

Αυτή η πάλη είναι επίσης για την ελευθερία, για την Αδερφότητα των εθνών, για τον Σοσιαλισμό. Το καθήκον είναι να ξεκινήσουμε την πάλη αυτή για ειρήνη για μια ειρήνη χωρίς προσαρτήσεις και πολεμικές αποζημιώσεις. Μια τέτοια ειρήνη είναι μόνο δυνατή όταν κάθε σκέψη παραβίασης των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των εθνών είναι καταδικαστέα. Δεν πρέπει να υπάρχει βίαιη ενσωμάτωση είτε ολική είτε μερική των κατεχόμενων χωρών. Όχι προσαρτήσεις είτε αποκάλυπτες είτε καλυμμένες, όχι βίαιη οικονομική ένωση που θα γίνεται ακόμα πιο αφόρητη από την καταστολή των πολιτικών δικαιωμάτων. Το δικαίωμα των εθνών να επιλέξουν τη δική τους κυβέρνηση πρέπει να είναι η αμετακίνητη

θεμελιώδες αρχή των διεθνών σχέσεων.

Οργανωμένοι εργάτες!

Από τότε που ξεκίνησε έχετε θέσει την ενέργεια σας, το κουράγιο σας, τη σταθερότητα σας στην υπηρεσία των κυρίαρχων τάξεων. Τώρα το καθήκον είναι να ενταχθείτε στις γραμμές του δικού σας σκοπού, για τους ιερούς σκοπούς του Σοσιαλισμού, για τη σωτηρία των καταπιεσμένων εθνών και των υπόδουλων τάξεων μέσω της ασυμβίβαστης ταξικής πάλης.

Είναι καθήκον και υποχρέωση των Σοσιαλιστών των εμπόλεμων χωρών να ξεκινήσουν αυτή την πάλη με όλη τους τη δύναμη. Είναι το καθήκον και η υποχρέωση των Σοσιαλιστών των ουδέτερων χωρών να υποστηρίξουν τα αδέρφια τους με όλα τα αποτελεσματικά μέσα σε αυτή την πάλη κατά την αιματηρή βαρβαρότητα.

Ποτέ στην παγκόσμια ιστορία δεν έχει υπάρξει ένα πιο επείγον, πιο ευγενικό, πιο λαμπρό καθήκον, η πραγμάτωση του οποίου θα πρέπει να είναι το κοινό μας έργο. Καμιά θυσία δεν είναι τόσο μεγάλη, κανένα βάρος τόσο βαρύ για την επίτευξη αυτού του σκοπού: τη δημιουργία ειρήνης μεταξύ των εθνών.

Εργαζόμενοι και εργαζόμενες! Μητέρες και πατέρες! Χήρες και ορφανά! Πληγωμένοι και ανάπηροι! Σε όλους όσους υποφέρουν από τον πόλεμο ή ως επακόλουθο του πολέμου, φωνάζουμε πάνω από τα σύνορα, πάνω από τα γεμάτα καπνούς πεδία μάχης, πάνω από τις κατεστραμμένες πόλεις και χωριουδάκια:

«Εργάτες όλων των χωρών ενωθείτε»

Στο όνομα της Διεθνούς Σοσιαλιστικής Συνδιάσκεψης:

Για την Γερμανική αντιπροσωπεία: Τζώρτζ Λέντεμπουργκ, Άντολφ Χόφμαν
Για τη Γαλλική Αντιπροσωπεία: Α. Merrheim , Bourderon

Για την Ιταλική Αντιπροσωπεία: G . E . Modigliani , Κονζανίνο Λαζάρι

Για τη Ρώσικη Αντιπροσωπεία: Ν Λένιν, Πωλ Άξελροντ, Μ.

Μπομπρώφ

Για την Πολωνική Αντιπροσωπεία: St. Lapinski, A. Warski, Cz. (Jacob) Hanecki.

Για την Ενδοβαλκανική Σοσιαλιστική Ομοσπονδία

(Για την Ρουμανική Αντιπροσωπεία) Γ. Ρακόβσκι

(Για τη Βουλγαρική Αντιπροσωπεία) Βασίλ Κολάρο.

Για την Σουηδική και Νορβηγική Αντιπροσωπεία: Z. Hogiund, Ture Nerman.

Για την Ολλανδική Αντιπροσωπεία: Ε. Ρόλαντ-Χοστ

Για την Ελβετική Αντιπροσωπεία: Ρόμπερτ Γκριμ.

Σεπτέμβρης 1915

ΔΥΟ ΔΙΑΚΥΡΗΞΕΙΣ ΠΑΝΩ ΣΤΟ ΜΑΝΙΦΕΣΤΟ ΤΟΥ ΤΣΙΜΕΡΒΑΛΝΤ

I.

Οι υπογράφωντες διακηρύσσουν τα εξής:

Το μανιφέστο που υιοθετήθηκε από τη Συνδιάσκεψη δεν μας ικανοποιεί τελείως. Δεν περιέχει καμιά φράση είτε για τον αποκάλυπτο οπορτουνισμό ή τον οπορτουνισμό που κρύβεται πίσω από τη ριζοσπαστική φρασεολογία, τον οπορτουνισμό που δεν είναι μόνο η κύρια αιτία της κατάρρευσης της Διεθνούς αλλά που παλεύει να διαιωνίσει αυτή την κατάρρευση. Το μανιφέστο δεν περιέχει καμιά ξεκάθαρη αναφορά σχετικά με τις μεθόδους πάλης κατά του πολέμου.

Θα συνεχίσουμε, όπως έχουμε κάνει μέχρι τώρα, να υπερασπίζουμε στον Σοσιαλιστικό τύπο και στις συναντήσεις της Διεθνούς, μια ξεκάθαρη Μαρξιστική θέση αναφορικά με τα καθήκοντα με τα οποία η εποχή του ιμπεριαλισμού αντιμετωπίζει το προλεταριάτο.

Ψηφίζουμε υπέρ του μανιφέστου επειδή το θεωρούμε ως ένα κάλεσμα στην πάλη και σε αυτή την πάλη ανυπομονούμε να βαδίσουμε δίπλα σε άλλα τμήματα της Διεθνούς.

Ζητάμε η σημερινή διακήρυξη μας να συμπεριληφθεί στα επίσημα πρακτικά.

Υπογράφωντες: Ν. Λένιν, Γ Ζινόβιεφ, Ράντεκ, Νέρμαν, Hogiund, Γουίντερ

II.

Η άλλη διακήρυξη που υπογράφηκε επιπροσθέτως από την ομάδα που είχε παρουσιάσει την απόφαση της αριστεράς, από την Ρόλαντ Χόιστ και τον Τρότσκι, έχει ως εξής:

«Αναφορικά με την υιοθέτηση της τροποποίησής μας (στο μανιφέστο) απαιτώντας την ψήφο κατά των πολεμικών κονδυλίων μπορεί να βάλει σε κίνδυνο την επιτυχία της Συνδιάσκεψης, με διαμαρτυρία, αποσύρουμε την τροποποίησή μας και αποδεχόμαστε τη δήλωση του Λέντεμπουργκ στην επιτροπή με την προϋπόθεση ότι το μανιφέστο περιέχει ό, τι υπάρχει στην πρόταση μας».

Μπορεί να προστεθεί ότι ο Λέντεμπουργκ, ως τελεσίγραφο απαίτησε την απόρριψη της τροποποίησης, αρνούμενος να υπογράψει το μανιφέστο σε άλλη περίπτωση.